

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Slutbetänkande av Parlamentariska landsbygdskommittén (SOU 2017:1)

Skogsstyrelsen har tagit del av rubricerade slutbetänkande och lämnar i första hand synpunkter inom Skogsstyrelsens ansvars- och verksamhetsområde. Yttrande struktureras utifrån slutbetänkandets kapitelindelning.

Sammanfattning

- Skogsstyrelsen anser att en samordning bör ske mellan kommitténs förslag och det fortsatta arbetet med det nationella skogsprogrammet.
- Skogsstyrelsen stödjer förslagen till mål, bortsett från att bioekonomiperspektivet saknas.
- Skogsstyrelsen stödjer problemanalysen och många av de 75 förslagen.
- Skogsstyrelsen saknar mål och förslag kring täckning och kapacitet för den mobila kommunikationen.
- Skogsstyrelsen stödjer åtgärderna avseende kompetensförsörjning som är av avgörande betydelse för landsbygdens och skogsnäringens framtid.

Övergripande synpunkter

Skogsstyrelsen stödjer kommitténs problembeskrivning vad gäller att medborgarskapet är ett samhällskontrakt mellan medborgare och det allmänna. Om gapet mellan förväntade rättigheter och faktiska verkligheten blir för stort riskeras samhällskontraktet lösas upp med konsekvenser för förtroende för samhällsinstitutioner och demokratin.

Landsbygdskommittén lämnar 75 förtjänstfullt konkreta förslag vilket överlag torde underlätta implementering och möjliggöra verkliga effekter.

En kort beskrivning görs av arbetet med att utforma ett nationellt skogsprogram, som benämns skogsstrategi i slutbetänkandet. Förutom denna beskrivning framkommer det inte i slutbetänkandet om kommittén har tagit ställning till och samordnat sina förslag med det arbete som skett och sker inom ramen för det nationella skogsprogrammet.

Flera av arbetsgruppernas förslag har tydliga beröringspunkter med kommitténs uppdrag och förslag och en samordning skulle underlätta det

fortsatta arbetet både när det gäller kommitténs förslag och i det fortsatta arbetet med det nationella skogsprogrammet.

Mål för en sammanhållen landsbygdspolitik

Skogsstyrelsen ställer sig överlag positiva till mål, delmål och förslagen som kommittén lämnar. Det övergripande målet bör dock kompletteras med att den sammanhållna landsbygdspolitikerna ska utformas för att underlätta och styra mot en växande bioekonomi eller biobaserad samhällsekonomi.

Skogsstyrelsen ställer sig bakom kommitténs skrivningar i flera avsnitt (till exempel under avsnittet *De platsburna näringarnas har möjligheter*) att kraven ökar på att ställa om till en fossilfri och biobaserad samhällsutveckling. De gröna och blå näringarna spelar en nyckelroll i denna utveckling och genom att sträva mot en bioekonomi eller biobaserad samhällsekonomi möjliggörs samtidigt för en livskraftig landsbygd.

Näringsliv och företagande

I avsnittet *Tillgång till finansiellt kapital* är ett av förslagen att Saminvest AB ges i uppdrag att investera i företag för tillväxt och förnyelse av ekosystemtjänstproducerande verksamhet i syfte att främja en snabbare omställning till en fossilfri och biobaserad samhällsekonomi. Skogsstyrelsen stödjer förslaget och anser att styrningen mot omställning till fossilfri och biobaserad samhällsekonomi bör gälla generellt för alla statliga finansieringsinsatser för att därigenom påskynda omställningen.

I avsnittet *Omställning till en hållbar utveckling av landsbygdernas platsbundna verksamheter* är ett av förslagen att jordbruksverket, i samråd med bland annat Skogsstyrelsen, ges i uppdrag att identifiera hur kommande landsbygdsprogram kan bidra i omställningen till en biobaserad samhällsekonomi. Skogsstyrelsen stödjer förslaget och medverkar gärna i ett sådant uppdrag. Landsbygdsprogrammet har en mycket stor budget och hur dessa medel fördelas har därför en stor påverkan på landsbygdens utveckling.

Digital kommunikation och transportinfrastruktur

Skogsstyrelsen stödjer förslagen och det nya målet att alla i hela landet ska ha tillgång till digital infrastruktur med en överföringskapacitet med minst 100 Mbit/s senast 2025. Målet förefaller gälla för hushåll och bredband via fiber. Skogsstyrelsen vill i detta sammanhang lyfta fram vikten av att den mobila kommunikationen täcker behovet avseende täckning och kapacitet inte bara där människor bor utan också där de verkar och är. Skogsbruket och andra rörliga näringsverksamheter, framför allt verksamheter på landsbygden, är direkt beroende av bra täckning och kapacitet i det mobila nätet.

Ett förslag från kommittén är att regeringen förtydligar att planeringen av enskilda vägar (inklusive skogsbilvägar) ska behandlas i länstransportplaner. Skogsstyrelsen har svårt att se mervärdet av förslaget avseende skogsbilvägar. För övriga enskilda vägar skulle ett krav att de ska ingå i länsplanerna vara positivt då det skulle ge en förbättrad samordning och bättre helhetsbild över vägnätet för till exempel skogsindustrins transporter. Skogsägare är idag ansvariga för att i sin näringsverksamhet planera och med egna medel investera i byggande och underhåll av skogsbilvägar. Vid byggande av skogsbilvägar krävs i vissa fall samråd med Skogsstyrelsen. Denna verksamhet fungerar överlag på ett kostnadseffektivt sätt. Idag finns i vissa

fall samordningsbrister mellan skogsägare vid byggande och underhåll av skogsbilvägar. Skogsstyrelsen kan förmodligen förbättra samordningen i sin ordinarie rådgivningsverksamhet vilket i så fall skulle kräva ett uppdrag. Att införa ett obligatorium att skogsbilvägar ska ingå i länstransportplanerna och att detta skulle förbättra samordning vid byggande och underhåll av skogsbilvägar har Skogsstyrelsen dock svårt att se. Förslaget behöver motiveras ytterligare.

Skogsstyrelsen önskar i detta sammanhang lyfta fram andra aspekter gällande vägnätet. För det första kommer dagens och kommande höjda totalvikter för lastbilar på det allmänna vägnätet även påverka det enskilda vägnätet. Det kommer att krävas en förbättring av tillgängligheten och bärigheten på dessa vägar och broar. För det andra kommer ett allt blötare och varmare klimat under vintern innebära att skogsnäringen inte kan räkna med kylan som en bärighetshöjande faktor. Detta innebär att de enskilda vägar som finns idag behöver säkras till en året runt standard vilket ställer kostsamma krav på drift- och underhållsåtgärder.

Kompetensförsörjning

Skogsstyrelsen kan bekräfta den bild som målats upp av kommittén avseende svårigheterna med kompetensförsörjningen på landsbygden. Tillgången på rätt kunskap och kompetens är en avgörande faktor för skogen och skogssektorns framgång.

Dagens snabba utvecklingstakt skapar ett tryck på många näringar att snabbt kunna ställa om och byta riktning beroende på händelser som ligger långt utanför den egna näringens kontroll och styrförmåga. Investeringar i humankapitalet är den stora, svåra och strategiska frågan. Arbetsmarknaden är till viss del internationell där arbetskraft och kunskapskonkurrens snabbt flyttas mellan länder.

Skogssektorns har idag svårt att attrahera och rekrytera unga vilket har flera orsaker. En orsak är att skogssektorns arbetsställen till stor del är lokaliserade till mindre orter och på landsbygden och har svårt att konkurrera med mer urbant lokaliserade arbetsställen. En annan orsak är att skogliga utbildningar har svårt att konkurrera med andra utbildningar. Även intresset för skogliga yrken minskar bland både skogligt utbildade men också bland ingenjör- och ekonomiutbildade. Skogssektorn uppfattas som sluten, homogen och konservativ vilket kan vara en delförklaring till minskat intresse. Ett annat problem är bristande matchning mellan kompetens och jobbkrav.

Samtidigt saknas utbildningar som är anpassade till dagens och framtidens behov. En omställning mot en bioekonomi kommer att kräva helt nya kompetenser, utbildningar och forskningsområden eller att befintliga utbildningar får nya inslag. En samverkan krävs mellan olika kompetenser, både tvärvetenskapligt och mellan branscher. Exempelvis kan det krävas mer fokus på designkunskap, biodesign och ett ökat inslag av tjänsteperspektiv för att öka förädlingsvärde och marknadsorientering med kundnyttan i fokus. Ett annat exempel är behovet av bryggor mellan skogsutbildningar och ingenjör- och ekonomiutbildningarna.

Om kompetensbristen i skogssektorn fortsätter leder det till lägre produktivitet, sämre konkurrenskraft och färre arbetstillfällen på landsbygden.

Skogsstyrelsen är generellt positiv till de förslag kommittén lämnar inom områden kompetensförsörjning. Förslagen kommer förhoppningsvis delvis svara upp mot de problem som idag finns avseende kompetensförsörjning i skogssektorn.

Samhällsplanering och bostadsbyggande

I remittering av underlagsrapporter från arbetet med att ta fram Sveriges första nationella skogsprogram fanns ett förslag att utvärdera hur strandskyddslagstiftningen och dess tillämpning bättre kan möjliggöra dispenser för företagsverksamhet som är beroende av tillgång till strandnära lägen eller friluftsanordningar som bidrar till ökad tillgänglighet och rekreation. Skogsstyrelsen tillstyrkte förslaget och är även positiva till kommitténs förslag att regeringen säkerställer att reformeringen av strandskyddsbestämmelserna i landsbygderna får avsedd effekt.

Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

Inga synpunkter.

Statens närvaro i landsbygderna

Skogsstyrelsen noterar att Skogsstyrelsen inte omnämns i förslagen kopplat till detta kapitel eller nästkommande kapitel som handlar om styrning och organisering av landsbygdspolitiken.

Skogsstyrelsen vill i detta sammanhang lyfta fram att myndigheten är nationell, men med lokal närvaro och finns för närvarande representerad med kontor på drygt 90 platser runtom i landet. I instruktionen för myndigheten lyfts den lokala förankring fram som viktig.

Skogsstyrelsen vill också lyfta att regeringen i olika sammanhang pekar på vikten av balans mellan närvaro i hela landet och effektivitet i myndigheterna. Det är viktigt att myndigheterna fortsätter att utveckla sin digitala service med olika e-tjänster eftersom servicen är geografiskt oberoende. På så sätt får medborgare och företag likvärdig service i hela landet. Digital service är ofta också kostnadseffektivt. Skogsstyrelsen arbetar med detta som utgångspunkt i sin verksamhet. Lokal förankring handlar framförallt om att finnas på regionala och lokala arenor och ha kännedom om lokala förutsättningar och intressenter.

Styrning och organisering av landsbygdspolitiken

Skogsstyrelsen noterar att flera av förslagen från kommittén i detta kapitel har beröringspunkter med förslagen från arbetsgrupperna i nationella skogsprogrammet, exempelvis förslaget *Arena skogen*. Hur organiseringen av och genomförandet av nationella skogsprogrammet ska utformas är ännu inte klart. Det är inte osannolikt att skogsprogrammet kommer organiseras regionalt där samverkan och dialog kommer att ske med en rad olika regionala intressenter. En samordning och samarbete mellan de framtida regionala strukturerna inom landsbygdspolitiken och skogsprogrammet torde krävas för en effektiv implementering och för att nå målen för de olika politikområdena.

Civilsamhället utvecklar landsbygderna

Inga synpunkter.

I ärendet har generaldirektör Herman Sundqvist beslutat och handläggare Stefan Karlsson varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också deltagit avdelningschef Göran Rune, enhetschef Peter Blombäck och skogspolitiska strategen Erik Sollander.

Herman Sundqvist

Stefan Karlsson

Kopia:

Göran Rune
Peter Blombäck
Stefan Karlsson
Erik Sollander
Registrator

